

Награду УМУС-а за животно дело, једногласном одлуком жирија добио је пијаниста, педагог и музички посленик **Никола Рацков**.

Никола Рацков (1939. Ковачица), магистар клавира, завршио је средњу музичку школу "Славенски" у Београду и гимназију "Урош Предић" у Панчеву, дипломирао је клавир на Музичкој академији у Београду (класе Мелите Лорковић и Станке Врињанин), а магистрирао на Високој школи за музику у Франкфурту на Мајни (класа проф. Бранке Мусулин). Две године био је хонорарни доцент на "Др Хохс конзерваторијуму" у Франкфурту, а од 1970. године педагошко-концертантно-аниматорску каријеру гради у нашој земљи.

Први солистички концерт је приредио у Коларцу 1964. године, а следеће године, на Четвртм Југословенском пијанистичком такмичењу у Љубљани, осваја прву награду. На лауреатском концерту свира са Словеначком филхармонијом и диригентом Самом Хубадом. Та победа отвара му врата уметничке каријере која траје преко 60 година, са остварених више од 2.500 концерата на свих 5 континената. О његовим наступима стручна критика се изузетно похвално изражавала, а посебно после његових вишенедељних турнеја по Мексику, Француској, Совјетском Савезу, Немачкој, Италији, Северној Африци, Јужној Америци, САД, Канади, у Арапским Емиратима, Египту и Тунису.

Током каријере, Никола Рацков наступа са бројним оркестрима: Београдска филхармонија, Симфонијски оркестар РТС, Симфонијски оркестар „Бинички“, Филхармонија младих „Пашћан“, Камерни оркестар „Душан Сковран“, Камерни оркестар „Pro Musica“, Зрењанински камерни оркестар, Новосадски камерни оркестар, Нишки симфонијски оркестар, Репрезентативни оркестар Гарде, као и Македонска филхармонија. У свету, за време петогодишњег боравка у Немачкој, Рацков је наступао са бројним градским камерним оркестрима, као и са Франкфуртском филхармонијом и Оркестром из Берна у Швајцарској. А за време вишегодишњег боравка у САД (два пута као Fulbrajt viziting професор), наступао је са симфонијским оркестром из Сијетла и са Симфонијским оркестром универзитета Western Washington из Белингама, држава Вашингтон.

Паралелно са солистичком каријером, Никола Рацков развија и камерну делатност, сарађујући са низом инструменталиста и оперских уметника.

Један је од твораца Београдског клавирског студија (Душан Трбојевић, Арбо Валдма, Жика Јовановић, Никола Рацков). Студио се етаблирао у нашој културној јавности, па је имао репрезентативне наступе на БЕМУС-у, на Данима музике у Херцег Новом, на концерту у студију М у Новом Саду, као и на бројним наступима широм земље. За време активног деловања, БКС је извео преко 60 ретко извођених дела за више клавира, а посебно је стимулисао домаће ауторе који су писали дела за БКС (Рајко Максимовић, Срђан Хофман, Ивана Стефановић, Душан Трбојевић, Владан Радовановић...). БКС је направио и много трајних снимака за фоно архиве Радио Београда и Радио Новог Сада, а ПГП РТС издао је два ЛП албума Клавирског студија: један са солистичким композицијама и један на више клавира, уз сарадњу Новосадског камерног оркестра и диригента Маријана Фајдиге.

Од 1970. године, па до пензионисања 2004. године, Никола Рацков ради на ФМУ – од стручног сарадника до редовног професора на Катедри за клавир. У његовој класи дипломирао је и магистрирао преко 80 студената, а међу дипломцима су и имена која су се чврсто уградила у наш јавни музички живот.

Године 1989. **Никола Рацков** оснива и *Катедру за медијске предмете ФМУ*, да би студентима музике свих одсека пружио и додатно медијско образовање. За 15 година рада, уз 6 понуђених медијских предмета, ове студије завршиле су стотине студената ФМУ, који се данас налазе на водећим позицијама на радио и ТВ станицама у Србији.

У својству шефа Катедре за медијске предмете ФМУ, проф. Рацков је 1992. године основао *Летњи медијски камп (ЛЕМЕК)* Универзитета уметности, са седиштем у Пироту.

У четири мандатна периода, а укупно 8 година (у интервалу од 1975. до 1989. године), Никола Рацков је био продекан ФМУ за уметничко-научно-истраживачки рад, а потом и за наставу.

Током каријере, Никола Рацков је учествовао у многим стручним жиријима, а шест година је био председник ЕПТЕ.

Увек у потрази за нечим новим, **Никола Рацков** посеже за средствима мултимедија (1970. године) и приређује први такав концерт у дворани Студентског културног центра у Београду, што код публике и критике постиже огроман успех. Трагања се настављају, па Никола Рацков 1979. године улази у дворану Коларчеве задужбине где остварује велики број мултимедијалних пројеката. У Сава центру организује 20 мултимедијалних концерата у мега формату за школску омладину Београда.

Још од првих дана своје уметничке каријере, Никола Рацков је приступио Музичкој омладини Србије. Деценијама је водио семинаре за аниматоре у Културном центру Музичке омладине Југославије у Грожњану, у Истри. Такође, за потребе тог деловања написао је и "Приручник за аниматоре" Музичке омладине, први те врсте код нас.

У два наврата био је визитинг-професор у оквиру елитног Фулбрајтовог програма у Америци, а потом је још 7 пута одлазио на гостовања на америчке универзитете.

Са одличним владањем хармоником, Никола Рацков је још од ране младости проникао у тајне српске народне музике, сарађујући са славним кореографом Добривојем Путником у панчевачком *"Абрашевићу"*, а потом и у Државном ансамблу песама и игара *"Коло"*, у којем је 6 година био солиста и члан Народног оркестра.

Већ 1970. године, по повратку из Немачке у Србију, проф. Рацков се укључио у сараднике Радио Београда и пуних 10 година уређивао је и водио емисију "Викенд концерт викенд магазина". Затим је у Школском програму Телевизије Београд остварио низ изузетних едукативних музичких емисија.

Почетком деведесетих проф. Рацков се придружује тиму славног новинара Банета Вукашиновића и, следећих 10 година уређује и води музички део суботњег *Јутарњег програма РТС*. Паралелно са тим, проф. Рацков иницира и ауторску емисију *"Свет је музика"*.

У фонотеци Радио Београда, проф. Рацков поседује велики број трајних снимака.

Рацков је сарађивао на многим музичким капиталним издањима или био њихов аутор – *Сабрана дела Стевана Мокрањца, Песма, године, живот..., Монографија Репрезентативног оркестра Гарде, Од злата гудало*. У његовој редакцији и по његовом избору "Нота" Књажевац издала је две свеске *"Игре за клавир"*, као и репрезентативни албум Моцарта – поводом 200 година од смрти.

Никола Рацков је био активан и у нашем Удружењу: године 1970. преузима функцију секретара УМУС-а од Константина Винавера, уводи бројне иновације, представља асоцијацију на многим конгресима и симпозијумима у земљи и иностранству и одлично сарађује са председником УМУС-а Јованом Глигоријевићем. Никола Рацков уређује и билтен, који се сваког месеца, уз нови број часописа „Про Мусика“, уручује на адресе 450 чланова ове организације.

На крају овог образложења наводимо и награде које је Никола Рацков добио за пет и по деценија своје активности: Орфеј - Награду Музичке омладине за животно дело, Златну значку Културно-просветне заједнице Србије, као и Велику златну плакету са медаљом Универзитета уметности – за педагошко животно дело. Додајмо оворе и Грамату Српске православне цркве, као и Грамату Руског дома – за посебан допринос зближавању култура руског и српског народа и "Златну плочу" ПГП РТС-а, за 30 година уметничког рада. На свечаности у Народном позоришту 2010. године, Николи Рацкову је уручено највише признање Културно-просветне заједнице Београда "Златни беочуг", за "трајни допринос култури Београда".

Године 2019. Министарство културе и информисања Републике Србије доделило је проф. Рацкову своје највише признање Културни образац – за „посвећени рад на корист наше културе“, а 2022. председник Републике Србије доделио је проф. Рацкову Златну медаљу „за изузетне заслуге у јавним и културним делатностима“.

Љубиша Јовановић

Председник жирија за доделу награда УМУС